

ÚČTOVNÍCTVO V KONTEXTE ZMIEN V REŠTRUKTURALIZÁCIÁCH OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ¹

Accounting in context of changes in restructuring of companies

Norbert Seneši

Komplexné zmeny v legislatíve smerujúce k ochrane veriteľov

Začiatkom roka 2015 sa na Slovensku objavili problémy s poškodzovaním veriteľov v rámci konkurzného a reštrukturalizačného konania. Výsledkom riešenia bolo, že v priebehu apríla bol v Národnej rade Slovenskej republiky v skrátanom legislatívnom konaní schválený Zákon č. 87/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Zmeny vo všetkých predpisov navzájom spolu súvisia a teda predstavujú komplex úprav, ktoré majú posilniť mieru zodpovednosti vlastníkov obchodných spoločností za podnikanie a chrániť veriteľov napríklad zavedením inštitútu spoločnosť v kríze, zavedením registra diskvalifikovaných osôb, zákazom vrátenia vkladov, kapitalizáciou pohľadávok² veriteľov skupiny nezabezpečených pohľadávok ako povinnej súčasti reštrukturalizačného plánu a podobne.

Jedným zo série novelizovaných predpisov bol aj zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“). Najdôležitejšie zmeny v tomto predpise vzhľadom na ich akútnu potrebu nadobudli účinnosť dňom vyhlásenia novely v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, teda 29. apríla 2015. V spomínaných novelizáciách zohráva účtovnícka a audítorská profesia významnú úlohu.

Účtovná závierka dlžníka v reštrukturalizácii musí podávať verný a pravdivý obraz

O reštrukturalizáciu môže požiadať dlžník vtedy, ak mu hrozí úpadok alebo sa v úpadku už nachádza. Hroziaci úpadok je upravený v novelizovanom zákone č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení účinnom od 1. januára 2016 prostredníctvom rozsiahlych ustanovení o spoločnosti v kríze³. Dlžník sa nachádza v úpadku vtedy, ak je predĺžený⁴ alebo platobne neschopný⁵. Ak sa chce dlžník vyhnúť konkurzu, ktorým by sa jeho podnikateľská činnosť s vysokou pravdepodobnosťou skončila, musí požiadať o svoju reštrukturalizáciu, k čomu musí vypracovať posudok, aby mohol správca reštrukturalizácie (ďalej len „správca“) posúdiť vhodnosť reštrukturalizácie.

Novelou zákona o konkurze a reštrukturalizácii sa zaviedla ako jedna z podmienok pre povolenie reštrukturalizácie, že účtovné závierky dlžníka musia poskytovať verný a pravdivý

¹ Tento príspevok bol spracovaný ako jeden z výstupov riešenia projektu Vedeckej grantovej agentúry MŠVVaŠ SR a SAV č. V-14-035-00 (2014 – 2016) Význam oceňovania transakcií medzi závislými osobami a ich vplyv na výsledok hospodárenia účtovnej jednotky.

² Kapitalizácia pohľadávok ako povinná súčasť reštrukturalizačného plánu znamená, že veritelia nezabezpečených pohľadávok budú mať právo stať sa vlastníkami dlžníka výmenou svojich pohľadávok za nové vklady do základného imania dlžníka.

³ Dlžníkovi bude hroziť úpadok vtedy, ak bude pomer jeho vlastného imania a záväzkov nižší ako 8 ku 100.

⁴ Predĺžený je ten, kto je povinný viesť účtovníctvo a hodnota jeho záväzkov preyšuje hodnotu jeho majetku (má záporné vlastné imanie) a má aspoň jedného veriteľa.

⁵ Platobne neschopný je ten, kto nie je schopný plniť 30 dní po lehote splatnosti aspoň dva peňažné záväzky viac ako jednému veriteľovi.

obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva a o jeho finančnej situácii. Na to nadväzuje aj nová súčasť návrhu na povolenie reštrukturalizácie, ktorou povinne musí byť vyjadrenie audítora alebo súdneho znalca, či účtovná závierka dlžníka poskytuje verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva a o finančnej situácii dlžníka⁶. K návrhu na povolenie reštrukturalizácie sa pritom prikladá posledná riadna individuálna účtovná závierka spolu s mimoriadnou individuálnou účtovnou závierkou dlžníka, ak bola vyhotovená neskôr ako posledná riadna individuálna účtovná závierka⁷. K individuálnej účtovnej závierke sa pripája aj správa audítora. Týmto ustanovením sa zamedzuje prístup k reštrukturalizácii tým dlžníkom, ktorí nevedli svoje účtovníctvo v súlade účtovnými predpismi a obsahuje významné nesprávnosti. Do novely zákona o konkurze a reštrukturalizácii tak bolo paradoxom, že proces reštrukturalizácie mohol byť povolený aj dlžníkom, ktorí svoje účtovníctvo nevedli riadne a teda ani nemuselo zodpovedať skutočnosti.

Ak dlžník mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku nezostavoval, k návrhu na povolenie reštrukturalizácie sa prikladá riadna individuálna účtovná závierka spolu so správou audítora. Veľkým rizikom je, že medzi dňom ku ktorému sa zostavuje riadna individuálna účtovná závierka a dňom, kedy bude návrh o povolenie reštrukturalizácie podaný, môže dôjsť ku skresleniu účtovných informácií a účtovníctvo dlžníka tak už nemusí podávať verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú jeho predmetom. Znamená to, že pri posudzovaní vhodnosti reštrukturalizácie aj na základe pravdivosti údajov uvedených v účtovnej závierke správca a neskôr aj súd môžu vychádzať z neaktuálnych údajov. Podľa nášho názoru by mala byť predmetom auditu ako aj následného posudzovania pri vhodnosti reštrukturalizácie čo najaktuálnejšia účtovná závierka dlžníka. Vhodné by bolo, keby na tento účel musel dlžník priamo zo zákona o konkurze a reštrukturalizácii zostavovať priebežnú individuálnu účtovnú závierku v úplnom rozsahu s tým, že deň, ku ktorému by sa zostavovala, by napríklad nemohol byť skorší ako tri mesiace vo vzťahu ku dňu poverenia správcu vypracovaním reštrukturalizačného posudku.⁸

Na neúplné účtovníctvo dlžníka sa v reštrukturalizácii nebude prihliadať

Jedným z kľúčových krokov v rámci reštrukturalizačného konania je prihlasovanie pohľadávok, zisťovanie pohľadávok a popieranie pohľadávok. Každú pohľadávku prihlásenú do reštrukturalizácie správca osobitne preskúmava, preveruje jej opodstatnenosť a výšku. V rámci tohto šetrenia sa prihliada predovšetkým na účtovnú dokumentáciu dlžníka a zoznam záväzkov dlžníka. Do účinnosti novely zákona o konkurze a reštrukturalizácii mohla byť absencia prihlásenej pohľadávky v účtovníctve dlžníka dôvodom, pre ktorý správca mohol zvažovať nad jej popretím. Dlžník tak mohol úmyselne neúplným účtovníctvom pomerne jednoducho do veľkej miery ovplyvňovať kľúčový krok v rámci reštrukturalizačného konania a „zbavovať sa svojich záväzkov“, čo by pre neho v jeho situácii bolo veľmi výhodné.

Novela zákona o konkurze a reštrukturalizácii v tomto smere zasiahla, keď vyslovene hovorí, že dôvodom popretia prihlásenej pohľadávky nemôže byť len skutočnosť, že jej spornosť vyplýva z účtovnej dokumentácie dlžníka, vyjadrení dlžníka alebo vyjadrení osôb, ktorých záujmy môžu byť ovplyvnené záujmami dlžníka, najmä jeho súčasných alebo

⁶ § 110 ods. 2 písm. f) zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

⁷ § 112 ods. 2 písm. f) zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

⁸ Uvedené by však malo platiť len za predpokladu, že deň, ku ktorému sa zostavovala riadna individuálna účtovná závierka overená audítorom, je skorší ako tri mesiace vo vzťahu ku dňu poverenia správcu vypracovaním reštrukturalizačného posudku. Inak by sa na tieto účely mohla použiť práve táto riadna individuálna účtovná závierka overená audítorom.

predchádzajúcich právnych, účtovných alebo daňových poradcov⁹. Len nedostatky vo vedení účtovníctva dlžníka tak už nebudú môcť byť dôvodom na popretie prihlásených pohľadávok. Ako bolo už spomenuté, dlžník ktorý plánuje vstúpiť do reštrukturalizácie, musí mať overenú účtovnú závierku audítorom. Ak by bola do legislatívy zapracovaná naša pripomienka, aby sa priamo na účely žiadosti o povolenie reštrukturalizácie zostavovala priebežná individuálna účtovná závierka v úplnom rozsahu ku dňu, ktorý by napríklad nemohol byť skorší ako tri mesiace vo vzťahu ku dňu poverenia správcu vypracovaním reštrukturalizačného posudku¹⁰, jednou z oblastí, na ktorú by mal byť audit zameraný, by mali byť aj záväzky dlžníka.

Na druhej strane je potrebné veľmi starostlivo preverovať aj správnosť účtovníctva veriteľov dlžníka ohľadom výšky ich pohľadávok. Skresľujúcimi informáciami o výške prihlásených pohľadávok by mohlo dôjsť k tomu, že niektorí z veriteľov by mohol v rozsahu väčšom ako mu patrí hlasovať na schôdzi veriteľov¹¹ a neskôr i vo veriteľskom výbore, ktorý tiež rozhoduje o prijatí alebo zamietnutí reštrukturalizačného plánu. Okrem toho by týmto mohlo dôjsť dokonca k poškodzovaniu dlžníka, keď by sa niektorí z veriteľov na základe úmyselných nesprávností vo svojom účtovníctve mohol uspokojiť z majetku dlžníka vo vyššej miere, ako by mu naozaj prináležala. Správca by tak mal dôsledne preverovať účtovnú dokumentáciu nielen dlžníka, ale aj veriteľov a to prostredníctvom jednotlivých dokladov, na základe ktorých sa o týchto pohľadávkach u veriteľa a na druhej strane záväzkoch u dlžníka účtuje.

Abstrakt

Novela zákona o konkurze a reštrukturalizácii mala za cieľ zabrániť poškodzovaniu veriteľov v rámci konkurzu a reštrukturalizácie. Tieto procesy sú veľmi náročné a je potrebné pri nich postupovať s vysokou mierou opatrnosti, keďže môžu mať závažné právne následky. Najdôveryhodnejším zdrojom informácií o skutočnostiach, ktoré sú v týchto procesoch dôležité, je účtovníctvo. Pokiaľ ide o povolenie na začatie reštrukturalizácie, malo by sa vychádzať vždy z priebežnej účtovnej závierky dlžníka zostavenej na účely posúdenia, či je vhodný na reštrukturalizáciu. Môže sa tým predísť prípadných nesprávnym rozhodnutiam zainteresovaných osôb. Pozornosť by mala byť sústredená aj na riziká spočívajúce v účtovníctve veriteľov, ktorí by mohli úmyselným skresľovaním informácií ohľadom výšky ich pohľadávok dokonca poškodzovať dlžníka.

Kľúčové slová: reštrukturalizácia, účtovníctvo, audit, dlžník, veriteľ, účtovná závierka

Summary

Amendment of the act on bankruptcy and restructuring was intended to prevent damage of creditors under the bankruptcy and restructuring. These processes are very difficult and it is necessary for them to work with a high degree of caution, as they can have serious legal consequences. The most trusted source of information on the facts, that are in these processes important, is accounting. Regarding the permission to begin restructuring, it should be considered on the interim financial statements of debtor prepared for the purposes of assessing whether it is suitable for restructuring. It may thus prevent any wrong decisions of

⁹ § 124 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

¹⁰ Ako bolo spomenuté, splnenie tejto podmienky by sa však malo vyžadovať len za predpokladu, že deň, ku ktorému sa zostavovala riadna individuálna účtovná závierka overená audítorom, je skorší ako tri mesiace vo vzťahu ku dňu poverenia správcu vypracovaním reštrukturalizačného posudku.

¹¹ Na každé jedno euro zistenej sumy pohľadávky má veriteľ jeden hlas.

stakeholders. Attention should also be focused on the risk in the accounting of creditors, who might deliberate misrepresentation of information concerning the amount of their receivables even damage the debtor.

Key words: restructuring, accounting, audit, debtor, creditor, financial statements

JEL klasifikácia: M40, M41

Použitá literatúra

- [1] MÁZIKOVÁ, K.: Zmeny vlastníckych transakcií v obchodných spoločnostiach z pohľadu účtovníctva. Bratislava : IURA EDITION, 2010. 172 s. ISBN 978-80-8078-363-1.
- [2] Zákon č. 87/2015 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.
- [3] Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- [4] Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
- [5] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
- [6] <http://www.podnikajte.sk>.

Kontakt

Norbert Seneši, Ing., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 773, norbert.senesi@gmail.com